

Arkivsak-dok. 23/00156-12
Saksbehandler Stig Alfred Eikeland

Saksgang	Møtedato	
Viltutvalget	26.01.2026	1/26
Utvalg for landbruk (referatsak)	30.01.2026	

Saksframlegg

Forvaltningsplan for gås i Farsund kommune

Kommunedirektørens innstilling:

Farsund kommune v/viltutvalget vedtar å sende forvaltningsplan for gås til statsforvalteren for godkjenning med følgende endringer.

- Det søkes å konkretisere og oppdatere ikke dødelige tiltak jf. innspill fra NOAH.
- Agder fylkeskommunes innspill ang. ansvar for forvaltning og utvidet jakttid for kanadagås rettes opp.
- Oppdatere henvisning til gjeldende forskrift om utvidet jakttid på grågås (FOR 2022 06 21 1130). Forskriften søkes forlenget etter utløp.
- Beskrive konkrete friområder, inkludert funksjon, tilstand, beitepotensial og planlagt skjøtsel og forvaltning jf. statsforvalterens innspill.
- Verneområder foreslås som friområder samt andre areal som ikke er dyrket.
- Revidere og utdype vurderingene etter naturmangfoldlovens §§ 8–12, særlig §§ 9–11, i tråd med Klima og miljødepartementets veileder.

Vedlegg

Høringsinnspill forvaltningsplan for grågås og kanadagås
Svar på høring av forvaltningsplan for grågås og kanadagås
Innspill forvaltningsplan grågås og kanadagås Farsund kommune
Innspill til høring av forvaltningsplan for grågås og kanadagås
Høring av forvaltningsplan for grågås og kanadagås i Farsund kommune
Forvaltningsplan for grågås og kanadagås på Lista 2025-2030

Saken kort fortalt

Forvaltningsplan for gås er sendt til høring. Se planen slik den ble sendt til høring og innspill som er kommet, vedlagt.

Dokumentet er ment for å kartlegge kunnskap om gås i kommunen og sette opp en best mulig plan for forvaltning. Statsforvalteren har gitt tilbakemelding på gjeldene plan for 2003 må oppdateres for at tidlig jaktstart og at godkjenning av skadefelling kan fortsette. Planen legges også til grunn for vurdering av skadefelling.

Følgende behandling gjenstår for vedtak av ny forskrift om tidlig jaktstart for grågås:

- Viltutvalget behandler saken i møte 25. januar 2026.
- Utvalg for Landbruk får saken som orientering.
- Forvaltningsplanen oppdateres i tråd med vedtak og oversendes Statsforvalteren.
- Statsforvalteren kan deretter be om tilleggsopplysninger eller faglige presiseringer; kommunen svarer og justerer eventuelt den beskrivende teksten.
- Statsforvalteren behandler forvaltningsplanen.
- Kommunen følger opp vedtaket gjennom informasjon til berørte parter, praktisk gjennomføring av tiltak, overvåking etter planens retningslinjer og revisjon etter fastsatt tidsintervall.

Forskrift om tidlig jakt på grågås i Farsund gjelder frem til 2028 om ikke annet blir vedtatt.

Bakgrunn

Planen ble sendt til høring med frist for innspill den 15. januar 26.

Til høring kom følgende kort oppsummerte innspill:

Agder Fylkeskommune 20.01.26:

Agder fylkeskommune har mottatt forslaget til forvaltningsplan for grågås og kanadagås i Farsund kommune, men på grunn av stor saksmengde ble innspillet sendt etter fristen. Planen vurderes som grundig og gjennomarbeidet.

Fylkeskommunen uttaler seg ikke om grågås, fordi ansvaret for denne arten ligger hos Statsforvalteren. For kanadagås har fylkeskommunen derimot forvaltningsansvar, og de har én kommentar:

I planen står de ordinære jakttidene korrekt oppført, og det nevnes at kanadagås kan få utvidet jakttid i enkelte områder. Fylkeskommunen presiserer at denne myndigheten ligger hos dem etter jakttingsforskriften § 3 andre ledd bokstav b.

De foreslår at det i avsnittet om utvidet jakttid også nevnes at Agder fylkeskommune har vedtatt forskrift om utvidet jakttid for kanadagås (Forskrift 23.05.2022 nr. 1071).

Saksbehandlers kommentar:

Deres korrigerende tas inn som en endring av forvaltningsplanen.

Statsforvalteren i Agder 20.01.26

De peker på at kommunen må oppdatere henvisningen til forskrift om utvidet jakttid på grågås, ettersom dagens plan viser til en eldre forskrift. Den gjeldende forskriften er FOR-2022-06-21-1130, og dersom kommunen ønsker videreføring etter forskriftens utløp, må dette presiseres i planen.

Statsforvalteren mener også at beskrivelsen av friområder i planen er mangelfull. Retningslinjene fra Miljødirektoratet krever en tydelig og konkret beskrivelse av friområder, deres funksjon, tilstand, beitepotensial og fremtidig skjøtsel. Det må også skilles mellom friområder før jakt og friområder under jakt. Statsforvalteren understreker videre at etablering og skjøtsel av friområder bør være et prioritert tiltak og inngå i tiltaksplanen.

I tillegg vurderes kommunens behandling av naturmangfoldlovens §§ 8–12 som utilstrekkelig, særlig vurderingene under §§ 9–11. Statsforvalteren viser til Klima- og miljødepartementets veileder om naturmangfoldloven kapittel II som grunnlag for hvordan disse vurderingene skal utformes.

Endringer som må gjøres i planen:

- Oppdatere henvisning til gjeldende forskrift om utvidet jakttid på grågås (FOR-2022-06-21-1130) og presisere eventuell ønsket videreføring etter forskriftens utløp.
- Beskrive konkrete friområder, inkludert funksjon, tilstand, beitepotensial og planlagt skjøtsel og forvaltning.
- Skille tydelig mellom friområder før jakt og friområder under jakt.
- Inkludere etablering og skjøtsel av friområder som prioriterte tiltak i tiltaksplanen.
- Revidere og utdype vurderingene etter naturmangfoldlovens §§ 8–12, særlig §§ 9–11, i tråd med Klima- og miljødepartementets veileder.

Farsund bonde- og småbrukarlag 15. januar 2026

Farsund bonde- og småbrukarlag har gjennomgått forvaltningsplanen og har ingen ytterligere kommentarer.

Saksbehandlers kommentar:

Tas til etterretning.

Lista og Lyngdal Bondelag 15. januar 2026

Lista og Lyngdal bondelag støtter innholdet i forslag til ny forvaltningsplan I vårt område og for våre medlemmer kan skadene på avling i innmarksområder være betydelige.

Saksbehandlers kommentar:

Tas til etterretning.

NOAH – for dyrs rettigheter 9. januar 2026

Hovedbudskap: NOAH mener planen legger for stor vekt på jakt, skadefelling og bestandsreduksjon, og for lite på dyrevelferd, forebygging og ikke-dødelige tiltak.

Tidlig jaktstart:

NOAH ber kommunen **avvikle tidlig jaktstart**, fordi:

- mange gjess fortsatt har unger som er avhengige av foreldrene
- jakt kan presse fuglene til tidlig trekk
- unntak fra yngletidsfredning skal praktiseres svært restriktivt
- risikoen for å etterlate unger i hjelpeløs tilstand strider mot dyrevelferdsloven

Skadefelling:

NOAH mener:

- vilkårene i viltforskriften § 3-3 ikke er godt nok dokumentert ivarettatt
- skadefelling har begrenset og kortvarig effekt
- forebyggende tiltak må være forsøkt før skadefelling kan vurderes

Forebyggende tiltak:

NOAH mener planen omtaler gode tiltak, men uten konkretisering eller prioritet:

- **Friområder** bør etableres og sikres mot forstyrrelse
- **Gjerder** bør brukes systematisk på utsatte arealer
- **Moderne skremmetiltak** (laser, droner, lyd) bør prioriteres og koordineres
- Slike tiltak er dokumentert effektive og gir mindre belastning på dyrene

Andre virkemidler:

- NOAH mener eggplukking og punktering kun bør brukes ved dokumentert behov, og aldri erstatte forebyggende tiltak.
- De peker også på dokumentert risiko for **skadeskyting** ved jakt på gjess.

NOAHs krav til endringer:

1. Avvikle tidlig jaktstart
2. Prioritere gjerder og friområder som hovedtiltak
3. Kreve dokumentert bruk av forebyggende tiltak før skadefelling
4. Styrke kommunens rolle i veiledning og koordinering
5. Bruke jakt og felling kun som siste utvei

Konklusjon:

NOAH mener planen ikke ivaretar dyrevelferd, yngletidsfredning eller lovverkets intensjoner godt nok, og at dødelige tiltak fremstår som hovedvirkemiddel i stedet for skadeforebygging.

Saksbehandlers kommentar

1. Om balansen mellom forebyggende, ikke-dødelige tiltak og skadefelling

Forvaltningsplanen legger – basert på kommunens erfaringer og kunnskapsgrunnlag – opp til en **klar prioritering av forebyggende og ikke-dødelige tiltak som førstevalg**. Dette inkluderer skremmetiltak, etablering av friområder, gjerder og annen arealbrukstilpasning.

Erfaring viser likevel at **ikke-dødelige tiltak alene ikke gir tilstrekkelig effekt**. For å sikre at tiltakene virker etter hensikten, og for å redusere grågåsas negative påvirkning på jordbruk, friluftsliv og naturmangfold til et akseptabelt nivå, er **skadefelling i enkelte tilfeller nødvendig som et supplement**. Dette er ikke en erstatning for forebyggende tiltak, men en del av en samlet verktøykasse.

Hver enkelt søknad om skadefelling vil uansett kreve individuell vurdering, og **vilkårene i viltforskriften § 3-3 må være oppfylt** før tillatelse kan gis.

2. Tidlig jaktstart – begrunnelse og avgrensning

Planen viderefører tidlig jaktstart, **med betydelige begrensninger for å redusere belastningen på fuglene**:

- I perioden **21.–25. juli** kan det **kun** jaktes på **flygende fugl** over **aktivt drevne innmarksarealer**.
- For perioden frem til **10. august** er jakttiden strengt begrenset til **kl. 04.00–10.00**.

Tiltaket tillates etter en nøye vurdering og godkjenning av forvaltningsplan **der det faglige grunnlaget viser at ulempene ved tidlig jaktstart er mindre enn skadene som ellers oppstår**, sett i en samlet

vurdering av jordbruk, naturmangfold, dyrevelferd og samfunnsinteresser. Tidlig jaktstart er dermed gjort **så lite inngripende som mulig**.

3. Forebyggende tiltak og friområder

Kommunen vil arbeide videre for å **konkretisere og styrke de forebyggende tiltakene** ytterligere i planens neste versjoner jf. forslag til vedtak. Det er et mål at disse tiltakene skal være tydelig beskrevet, praktisk gjennomførbare og lett tilgjengelige for grunneiere.

Når det gjelder friområder, finnes det allerede **store verneområder i kommunen** hvor det verken vil bli jaktet eller gitt skadefellingstillatelser. Disse områdene fungerer som viktige oppholds- og beiteområder for gås. Samtidig må det tas høyde for at **bestandens størrelse også har betydning for andre arter og økosystemer**, og reduksjon av bestanden er nødvendig for å unngå uforholdsmessig belastning på naturmangfoldet.

Kommunen vil i tillegg arbeide for å **fremme bruken av moderne og effektive skremmetiltak**, og det vil fortsatt settes krav om slike tiltak i alle skadefellingstillatelser.

4. Dødelige tiltak er ikke hovedvirkemiddelet i forvaltningen

Det er ikke riktig at dødelige tiltak er hovedvirkemiddelet i kommunens forvaltning. Strategien er bygget opp slik:

- Forebyggende og ikke-dødelige tiltak er **alltid førstevalget**.
- Skadefelling brukes **kun der dette er dokumentert nødvendig og vilkårene er oppfylt**.
- **Lovlig jakt i ordinær jakttid** er et **bestandsregulerende tiltak**, i tråd med nasjonale rammer, og står adskilt fra skadefelling som forvaltningsverktøy.

Flekkefjord kommune 29.12.25

Flekkefjord kommune har i dag mindre utfordringer med gås enn Farsund, men har likevel opplevd økende problemer enkelte steder, blant annet gjennom en søknad om skadefelling på Stordrange i 2023. Det pekes på at bestanden av grågås øker nasjonalt, noe som antas også vil gi økte konflikter i Flekkefjord fremover. Endrede trekkmonstre gjør at en tidlig jaktstart i Farsund anses som et positivt tiltak for å redusere skader på jordbruket. Flekkefjord kommune mener Farsund har utarbeidet en god forvaltningsplan og støtter forslaget til plan for grågås og kanadagås for perioden 2025–2030

Saksbehandlers kommentar:

Tas til etterretning.

Statsforvalterens innspill er ikke kommet innen fristen. Administrasjonen ber om å få fullmakt til å utføre mindre endringer i planen, som forbedring av kunnskapsgrunnlag eller andre mindre vesentlige rettinger som ikke går utover planens hovedinnhold.

Vurdering

Det vises til vedlagte forvaltningsplan som i all hovedsak har fått gode tilbakemeldinger blant høringspartene.

Økonomiske konsekvenser

Gåsa medfører store negative konsekvenser for bønder som driver jordbruk på Lista tidlig jaktstart og aktive tiltak er beskrevet for å unngå og redusere økonomisk tap.

Konsekvenser for barn og unge

Planen legger opp til å involvere barn og unge for å lære mer om problematikken.

Konsekvenser for klima og miljø

Grågås er en livskraftig art i sterk vekst. Skadene denne medfører for samfunn og natur må reguleres.

Konsekvenser for folkehelse

Ikke relevant.

Konklusjon

Ut fra ovenstående vurdering anbefaler kommunedirektøren å sende vedlagte forvaltningsplan til Statsforvalteren for godkjenning med foreslåtte endringer.